

Et Par Gange senere har jeg hørt ovennævnte Lyd af Sortanden, naar jeg har truffet den nedad Sundet. Tillige har jeg en Gang hørt den udstøde en helt anden Lyd, nemlig, da jeg for nogle Aar siden i September Maaned traf to gamle Hanner, hvoraf jeg fældede den ene, idet den lettede og trak forbi. Fuglen udstødte nemlig en kort trilleagtig Fløjten omtrent som et hurtigt gentaget blit — blit — blit, noget lig den Lyd, Spurvehøgen og de mindre Falke undertiden lade høre.«

Selv har jeg ikke i Foraaret haft Lejlighed til at gøre yderligere Iagttagelser over Gyvfuglene, kun har jeg bemærket, at de trække over det sydlige Fyn i lige saa stor Mængde som over Sjælland.

Nogle af de ovenstaaende Iagttagelser synes jo at tale stærkt for Sortanden som »Gyvfugl«, men løst er Spørgsmaalet ikke blevet endnu.

OPTEGNELSER AF JYDSKE MEDLEMMER AF D. O. F. OM EN BOGFINKEREDE.

VED

H. CHR. C. MORTENSEN, Viborg.

Den 13 Maj 1908 Kl. 7 Eftermiddag fløj en Bogfinke ♂ op for mine Fødder fra en lavtsiddende Gren i Hegnet af de unge Træer og Buske om vor Have. Da den havde gjort det samme Aftenen i Forvejen, saa jeg mig nu om og fandt en nybygget Bogfinkerede — den maa være opført paa ganske faa Dage — i en ung Elm nogle Alen derfra. Elmens Stamme, der ved Roden kun er 5 Tommer i Gennemsnit, deler sig i 3 Grene godt $2\frac{1}{2}$ Al. fra Jorden, og i denne Kløft sad Reden, let at opdage, da Træet staar frit, med en Afstand af 2 Alen til sine Kammerater paa hver Side. De unge Træer danner en Midtrække i Hegnet; Ydersiderne af det bestaar af 3 à 4 Al. høje Buske, der staar i en Række langs ned ad hver Side af Trærækken, $2\frac{1}{2}$ Al. fra denne. Træer og Buske var i Færd med at grønnes; Jorden mellem dem var skuffet og revet, altsaa helt nøgen. Uden for hver Buskrække, langs med den, er der en Havegang.

Reden var stærkt hvidbroget at se til, idet Fuglene, foruden Lav, havde anvendt udkastet Vat til at pynte med udvendig;

(senere blev dens Ydre endnu mere ejendommelig, idet der, efter at den havde været vaad, kom store grønne Pletter af encellede Alger paa det hvide Vat).

♀ laa paa og blev liggende om Natten (koldt, blæsende); jeg formoder, at der var eet Æg i Reden (se næste Dag!)

14 Maj Kl. 7 M. ♀ laa paa. — Kl. henad 8 M. var den borte; der var 2 kolde Æg, hvoraf det ene antagelig var nylagt og det andet fra den foregaaende Dag¹. Et af dem havde mærkelig nok et fint Hul i Skallen og var lidt snavset (Hvide flydt ud); jeg tog det til Udpustning.

Senere paa Dagen saa jeg ♀ ligge paa; jeg gik forbi med nogle fremmede; ♂ der sad i Nærheden paa en Hegnpæl, syntes ikke om det og sagde »ryt! ryt!«

15 Maj, Kl. 8¹/₂ M. To Æg igen ∴ et nyt er kommet til; Æggene varme. ♀ sad tæt ved og sagde »Fink«, da jeg gik forbi, men fløj saa bort for at finde Æde.

16 Maj, Kl. 10 F. Graat, Dis, mild Smaaregn. ♂ sidder i en ung Røn en Snæs Alen fra den rugende ♀ og synger, med Næbbet hen mod den. ♀ forlod Reden og var nogle Minutter borte fra den, beskæftiget med at fange Insekter i Buskene, bl. a. flagrede hun under en ret tyk Gren og snappede et eller andet paa den. Derefter fløj hun fra Træ til Træ hen forbi Reden, vendte om og fløj de sidste Par Alen lige til Reden, satte sig paa Kanten, pillede ned i Reden, hoppede ned i den og vrikkede sig ned over Æggene. — Kl. 11¹/₂ var ♀ borte igen; da laa der tre halvvarme, lidt regnstænkede Æg; 2 Minutter efter laa ♀ paa igen. Der kom ikke mere end tre Æg, og jeg havde taget et; det giver 4 i det hele. Fem er vel almindeligere, men det kan jo være, at Fuglene har haft Rede før (13 Maj er noget sent for en Bogfinkerede!) men er bleven forstyrrede.

I den paafølgende Uge saa jeg jævnlig til Æggene, naar ♀ var borte et Par Minutter. ♂ saa jeg ikke noget til.

28 Maj, Kl. 8¹/₂ M. To røde (altsaa nyfødte Unger og et Æg, i hvis Skal Ungen indvendig fra har lavet Buler med Næbspidsen. Kl. 9 M. var den sidste Unge kommen. (Sidste Æg lagt 16 Maj ∴ Rugetid 12 Døgn).

Da ♀ fløj fra Reden, fo'r den lige ned mod Jorden, strøg et Stykke frem langs med den og saa op i et Træ. Da den senere

¹ Jeg har flere Gange haft Lejlighed til at se, at Smaafugle lægger et Æg om Dagen.

fløj paa Reden, kom den paa samme Maade nedenfra og fo'r op paa Redekanten, hvor den øjeblikkelig sad ganske rolig som en Billedstøtte; man fik næppe Tid til at se den lukke Vingerne.

Den æder de smaa Ungers Ekskrementer.

♂ sad i Dag, mens ♀ laa over Ungerne, paa en Gren oven over hende og saa ned paa Reden.

De næste Aftener saa jeg jævnlig ♀ ligge og sove oven paa Ungerne, med Næbbet stukket ind under Rygbedets Fjer. Den sov rolig videre, selv naar vi stod og talte sammen i Gangen, 3 Alen fra den. En Morgen skuffede og rev jeg — ganske vist med nogen Forsigtighed — omkring Redetræet; da blev ♀ ogsaa liggende paa.

31 Maj blev Reden iagttaget uafbrudt i 5^{1/2} Time, fra Kl. 9¹⁵ M. til Kl. 2⁴⁵ E., af 5 Hold Medlemmer af D. O. F.¹. Da nogle af de anmeldte Deltagere udeblev, var Gymnasiast Knud Honoré Petersen saa venlig at hjælpe os med Vagten. Iagttagerne sad med Ur og Skrivemateriale foran sig ved et Bord i Havegangen, 3 Al. Øst for Reden, altsaa med god Belysning; det er daarligt at se mod Lyset. Naar der var to Mand til Stede, dikterede den ene, mens den anden skrev. Det var anbefalet at gøre langsomme og faa Bevægelser, samt at tale dæmpet og saa lidt som mulig. Den Del af Hegnet, hvori Redetræet stod, var afspærret; men fra en Trappestige, der var opstillet i Gangen, kunde man se lidt ned i Reden.

Paa Bordet var fremlagt en Spørgeseddel af følgende Indhold:

Hvor ofte fodres der?

Fodrer begge Fugle?

Hvad bringer de?

Hvorledes skaffes Ekskrementer bort?

Hvorledes gaar Fuglen paa Rede?

Hvor længe er den borte fra Reden?

Meteorologiske Forhold imens.

(Kl. 9¹⁵—10¹⁵ havde Hr. Paul Gleerup Vagt).

9¹⁵ ♀ borte. Solen skinner paa Ungerne.

9²⁰ ♀ kom, sad paa Redekanten og fodrede.

9²¹ ♀ fløj bort med Ekskrementer i Næbbet.

9³⁰ ♀ kom og fodrede, lagde sig paa Ungerne.

¹ Se »Sammenkomst i Viborg« S. IX her i Hæftet.

9⁴⁰ ♀ fløj. Derefter kom ♂ med Føde i Næbbet, satte sig paa Redekanten, men fløj bort med det samme, uden at fodre.

9⁴⁷ ♀ fodrede og fløj bort med det samme.

9⁵⁰ ♀ kom uden Føde. Lagde sig paa Ungerne med Hovedet mod Solen (og Iagttageren). Laa urolig, pillede sig af og til under Vingerne¹.

(Kl. 10¹⁵—11¹⁶: Seminarist Knud Nielsen og Hr. Aage Taaning Vagt.)

10¹⁵ ♀ ligger endnu paa Reden, men med Halen mod Iagttageren.

10¹⁷ ♀ fløj bort (efter at have ligget 27 Minutter paa Ungerne). Naar Vinden vifter med Bladene, skinner Solen paa Ungerne.

10³⁵ ♀ kom, satte sig paa Redekanten, fodrede, hoppede ned i Reden og lagde sig paa Ungerne.

10³⁷ ♀ fløj bort.

10⁴⁰ ♀ kom til et Træ i Nærheden af Reden, fløj derfra hen paa Reden, pillede ned i den og fløj bort med Ekskrementer, der hang ud paa begge Sider af Næbbet.

10⁴⁶ ♀ kom som før men betænkte sig ca. 1 Minut, før den fløj til Reden, sad paa Kanten med Ryggen til Iagttageren og fodrede. Yderst i Næbbet var der en Flue, derefter kom nogle mindre Insekter og inderst en »Orm«².

Bar Ekskrementer bort, idet den styrtede sig en Alen ned i Luften og saa fløj bort.

10⁵⁰ ♀ fodrede, forsøgte først at sluge nogle Ekskrementer, men gylpede dem op igen og fløj bort (som før) med Ekskrementer hængende ud af Næbbet.

10⁵⁷ ♀ kom til en Gren, derpaa til Redekanten, fodrede med et temmelig stort Insekt. Lagde sig paa Ungerne med Hovedet mod Iagttageren, som den idelig skelede til. Lette Skyer for Solen.

11⁰⁴ ♀ fløj bort (nedad som før).

11¹² ♀ kom fra Øst, tværs ind paa Hegnet, medens den hidtil var kommen fra Syd, paa langs af Hegnet. Fodrede, aad nogle smaa Ekskrementer, lagde sig.

11¹⁶ ♀ fløj bort (mod Syd).

¹ Mulig ned mellem Ungerne.

² Sandsynligvis en Insektlarve.

H. Chr. C. M.

H. Chr. C. M.

(11¹⁶—11²⁵: H. Chr. C. Mortensen Vagt).

11²³ ♀ nærmer sig fra Træ til Træ Reden, lidt højere til Vejrs end denne.

11²⁵ ♀ flyver op paa den vestlige Redekant, nedenfra. Har myglignende Insekter med; lange tynde Ben og klare Vinger stikker ud paa begge Sider af Næbbet. Fodrer, lægger sig. Hovedet mod Ø.

Reden er nu i Skygge.

(11²⁵—11³³: Adjunkt Sixhøi Vagt).

11³² ♀ ligger meget urolig, sætter Halen til Vejrs og stikker Hovedet ned under sig til Ungerne; livlige Bevægelser.

11³³ ♀ fløj bort.

(11³⁸—12³³: Gymnasiast Knud Honoré Petersen Vagt).

11⁵⁰ ♀ nærmer sig fra Nord, fra Træ til Træ i Højde med Reden.

11⁵³ ♀ fløj til Reden; medbragte Insekter med lange Ben; madede to af Ungerne (Næbbene saas). Slugte 3 Ekskrementer. Skuttede sig ned over Ungerne; Halsen blev derved meget kort og tyk, Hoved og Hale holdtes til Vejrs (Hovedet mod Ø.S.Ø.).

11⁵⁵ ♀ rejste sig, hoppede op paa Redekanten mod Nord, stak Hovedet ned i Reden, saa hun bogstavelig stod paa Hovedet; Halen var imens bøjet nedefter.

11⁵⁶ ♀ vrikkede sig ned over Ungerne.

11⁵⁷ ♀ stirrede opmærksomt paa Iagttageren og fløj med et rask Sæt bort mod N. N. Ø.

12⁰⁰ ♀ kom fra S. V. direkte til Redekanten. Fodrede.

12⁰² ♀ fløj bort mod N. N. Ø.

(12⁰⁴ To kæmpende Spurve, ♂♂, kom flyvende til Redetræet. Den ene fløj straks bort, den anden hoppede nærmere til Reden, kiggede nysgerrig paa den og fløj bort).

12¹² ♀ kom fra N. N. V. med Myg(?). Skuttede sig ned paa Reden. Rejste sig, stod paa Hovedet som før. Lagde sig med Næbbet mod Ø.S.Ø. Fløj af Reden til en Gren i Nabotræet mod Ø.S.Ø. Rystede sig. Fløj til Reden og lagde sig igen. Stod i 1½ Min. paa Hovedet.

12¹⁵ ♀ rejste sig, aad nogle Ekskrementer. Fløj bort mod Nord.

12²¹ ♀ kom med Æde fra Nord og fløj efter Fodring bort mod Nord.

12²⁷ kom fra ♀ S. S. V. bl. a. med et døgnflueagtigt Insekt. Under Fordelingen af Æden til Ungerne saas som en Spindelvævstraad mellem ♀'s Næb og to af Ungernes. Mulig klæbrigt Spyt? Drikkelse?

Tog tre store Ekskrementer, som den døjede meget med at sluge; det sidste beholdt den i Næbbet og fløj bort med det mod N. Ø.

12³⁰ ♂, Hannen kom med et døgnflueagtigt Insekt. Under Fodringen saas den før nævnte glasagtige Traad igen. Tog et stort Ekskrement og fløj bort mod Nord.

12³³ ♀ fodrede med et døgnflueagtigt Insekt. Aad Ekskrem. Lagde sig med Hovedet mod S. Ø.

(Kl. 12³³—1⁴⁰: Postmester Bendixsen og Gymnasiast Kn. H. Petersen Vagt).

12⁴⁰ ♀ hoppede op paa Redekanten og tog Ekskrementer.

12⁴⁵ ♀ fløj bort mod N. Ø., forbi Iagttagerne.

12⁵⁵ ♀ kom fra S. S. V. Aad Ekskrem. Laa lidt paa Reden. Fløj bort mod Syd.

10⁵ ♂, Hannen, kom flyvende fra N. N. Ø. i en Bue uden om Redetræet, og fløj bort mod N. N. V.

10⁷ ♀ fodrede. Lagde sig med Næb mod Øst. Kigger hen paa Iagttagerne.

10⁹ ♀ fløj bort mod N. N. Ø.

12⁵ ♀ kom Nord fra med et døgnflueagtigt Insekt. Fodrede; Spyttet saas igen. Lagde sig med Hovedet mod Øst.

12⁶ ♀ fløj mod S. S. Ø.

13⁰ ♀ kom fra Nord med en Flue. Aad Ekskrem. Lagde sig med Hovedet mod Øst. Sagde »Fink«! mens den laa paa Reden.

13¹ ♀ fløj bort mod Nord.

13⁸ ♀ kom fra Nord med et døgnflueagtigt Insekt¹ og fløj igen bort mod Nord.

¹ Jeg tror, at disse »døgnflueagtige Insekter« har været Myg. Der stod i de Dage Flokke af dansende Myg uden for Haven (der er en lille Dam i Nærheden) og man kunde finde temmelig store og tykke, lysegraa Myg siddende i Græsset og paa Buskenes Blade.

(Kl. 1⁴⁰—2⁴⁵ Kommunelærer Kr. Petersen og
Landbrugskandidat Strange Vagt).

1⁴⁰ }
2⁰⁰ } ♀ fodrer med Larver eller fuldt udviklede Insekter.
2⁰⁸ }
2¹⁸ }
2²³ } ♂ fodrer.

2³⁰ } ♀ fodrer. Den sad efter Fodring kun ganske kort helt
rolig paa Reden, vendte og drejede samt pillede sig og
2³⁵ } borede med Næbbet ned i Redens Bund¹. Gispede af
Varme, med aabent Næb og hængende Vinger; de sidste
20 Minutter af Tiden var det straalende Solskin, efter
at Himlen havde været overtrukken.

6 Juni. ♀ ligger paa Ungerne, der for øvrigt snart er helt befjerede, Kl. 10 Aften og bliver der altsaa i Nat). Det er køligt (5⁰ R.).

7 Juni Kl. 9 Aften. Ungerne ligger alene i Reden. Den dybe Redeskaal er ganske fyldt med de tre fast sammenpressede varme Kødklumper. De tykke Redevægge yder en tilstrækkelig varm Indpakning. Ungernes flade Rygsider hæver sig ikke over Rederanden; de er fuldt befjerede; Vestenvinden, der stryger hen over dem, saa Dunenderne paa Hovedet vajer, gør dem ikke nogen Fortræd (6⁰ R.).

10 Juni Kl. 7 Morgen sad Ungerne i Reden.

Kl. 2 Efterm. var de borte; de var da 13 Døgn gamle.

Kl. 10 Aften var Reden tom, ∴ Ungerne vender ikke tilbage til den.

Af Optegnelserne fra 31 Maj 1908, der i det hele og store passer med mine egne Iagttagelser, kan ses adskilligt. Jeg nævner her nogle af de mest iøjnefaldende Ting:

Det var hovedsagelig ♀, der fodrede. ♂ viste sig kun en enkelt Gang paa Skuepladsen; den er i Løbet af de 5^{1/2} Time opført 2 Gange som fodrende, nemlig Kl. 12³⁰ og 2²³. To Gange til er den nævnet: Kl. 9⁴⁰, da den synes at ville have fodret, men at være bleven hange for Iagttageren — den var for Resten alt

¹ Der opnaas derved og ved at Fuglen skaffer Ekskrementerne bort, at Redeskaalens Bund ikke trædes til et fast Gulv, beklædt med en Ekskrement-skorpe, men stadig holder sig blød, løs og varmende. H. Chr. C. M.

andet end sky — og Kl. 1⁰⁵, da den maaske ogsaa har haft Æde med. I samme Tidsrum har ♀ fodret 25 Gange; korteste Pavse mellem Fodringerne var 2 Min. (Kl. 1³⁸—1⁴⁰), længste 28 Min. (Kl. 11²⁵—11⁵³).

Naar ♀ havde fodret, lagde den sig gerne paa Ungerne. Jeg antager, at den gør det, fordi det er den behageligt, ikke fordi den ved, at Ungerne trænger til Varme. Den kan ikke ræsonnere. Den satte sig saaledes paa Ungerne, da det var saa varmt, at den maatte lukke Gabet op og lade Vingerne hænge; da trængte Ungerne ikke til at varmes.

Ungerne var jo kun 3 Døgn gamle, altsaa nøgne, med lange Dun paa Rygsidens Fjerbede. Disse Dun holder paa Varmen, mens den gamle er borte, og hæmmer Fordampning fra Kroppen, naar Solen skinner paa den. Den længste Tid, Ungerne laa overladte til sig selv, var 20 Minutter (Kl. 10³⁷—10⁵⁷ og 11³³—11⁵³). 31 Maj var en varm Solskinsdag.

Det var, selv ved Hjælp af Teaterkikkert, ikke muligt bestemt at sige, hvad Fuglene fodrede med. Jeg tror personlig, at det meget ofte var Myg, som ♀ nappede, naar de sad stille i Græsset eller paa Buskene.

Bogfinken kunde fange et nyt Insekt, mens den havde andre, tidligere fangede, i Næbbet, og den blev derved i Stand til at fordele Maden til flere af sine Smaa.

Fuglens Spyt kan mulig have sin Betydning ved Fodringen. ♀ søgte Æde i forskellige Retninger omkring Reden.

Den maatte, foruden til Ungerne, ogsaa finde Føde til sig selv; ♂ var ikke saa galant at fodre den, mens den sad paa Ungerne.

Der maa af forskellige Grunde holdes rent i Reden: for at dens Inderlag af Haar kan blive ved med at være saa varrende og blødt som muligt, for at det ikke skal samle Utøj, og for at det ikke ved stærk Lugt skal henlede Rovdyrs Opmærksomhed paa Reden; af sidst anførte Grund maa der heller ikke ligge Ekskrementer paa Jorden under Reden. Naar Ungernes Ekskrementer er smaa, skaffer Moderen dem nemmest af Vejen ved at æde dem; er de store, bæres de bort.

Naar Fuglen forlader Reden, sker det ofte ved at den styrter sig ned mod Jorden og stryger bort langs med den. Derved bliver det mindre iøjnefaldende, hvor Reden er.

Der synes ikke at blive aflagt Besøg af fremmede Bogfinker

ved Reden (Stærereeder derimod faar stadig Visit af fremmede Stære).

Andre Iagttagelser, der ikke kunde gøres 31 Maj, er f. Eks.:

♀ rugede, fra det første Æg var lagt; dog kunde Æggene blive kolde om Dagen, naar den fløj fra dem for at finde Æde.

Der blev vist lagt eet Æg om Dagen.

♂ holdt sig, i alt Fald i Begyndelsen, i Nærheden af Reden.

Et Æg kan udruges paa 12 Døgn.

♀ laa paa Ungerne om Natten, til de var næsten helt fjerklædte; kun de sidste 3 Nætter af deres Redeliv laa de alene.

Ungerne forlod Reden om Formiddagen, da de var 13 Døgn gamle og vendte ikke senere tilbage.

MINDRE MEDDELELSER.

HVAD MUSVITTER KAN FINDE PAA. I min Have findes et Par Nøddebuske; i Fjor lagde jeg Mærke til, at omtrent Halvdelen af Nødderne var ødelagt paa den Maade, at der var Hul i den øverste Del eller Side af Nødderne og Kærnen borte. Det mærkeligste var imidlertid, at de saaledes behandlede Nødder blev siddende i Haserne. Folk sagde, at det var Rotter og Mus, der var paa Spil; dette kunde jeg dog af flere Grunde ikke tro; for det første fik nedfaldne Nødder Lov til at ligge, for det andet sad de ødelagte Nødder i de tyndeste Grene i selve Toppen og for det tredie var Hullet selv meget lille og noget af Kærnen tilbage. Jeg passede saa godt paa en Dag og havde da ogsaa den Tilfredsstillelse at opdage Misdæderen; det varede nemlig ikke længe, før en Flok Musvitter indfandt sig og gav sig til at hakke i Nødderne; faldt nu en Nød ned under den Behandling (og det skete ikke saa sjældent, for Nødderne var modne) tog Musvitten bare fat paa den næste og brød sig ikke om de nedfaldne. Fuglen hang stadig med Ryggen nedad, mens den hakkede Hul. Nu kunde jeg forstaa, hvorfor saa mange af de nedfaldne Nødder havde Mærker, som om der var kradset eller gnavet lidt paa dem. Det bemærkes, at Nødderne er saa tyndskallede, at man kan klemme dem i Stykker med Fingrene.

Tranekær, 7 Maj 1908.

RASMUS NIELSEN,
Lærer.